

บทที่ 13

พยานหลักฐานทางการแพทย์ในคดีความผิดฐานทำให้แท้งลูก

ในคดีความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301-303 นั้น การดำเนินคดีจะต้องอาศัยพยานหลักฐานทางการแพทย์เป็นพยานสำคัญ มิฉะนั้นย่อมไม่อาจพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้เลย พยานหลักฐานทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานนี้ได้แก่พยานหลักฐานที่แสดงว่าหญิงนั้นได้ตั้งครรภ์ และพยานหลักฐานที่แสดงว่ามี “การแท้ง” เกิดขึ้นจริงๆ เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินคุณค่าของพยานหลักฐานทางการแพทย์ในคดีความผิดฐานทำให้แท้งลูกนี้ได้อย่างถูกต้อง บทนี้จะได้อธิบายเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้ คือ

- ตอน 1 ข้อกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานทำให้แท้งลูก
- ตอน 2 การทำให้แท้งโดยวิธีทางแพทย์
- ตอน 3 การทำให้แท้งโดยมิใช่วิธีทางการแพทย์
- ตอน 4 พยานหลักฐานทางการแพทย์

ตอน 1 ข้อกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานทำให้แท้งลูก

ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ในประมวลกฎหมายอาญามีอยู่ทั้งหมด 5 มาตรา คือ มาตรา 301-305 ข้อกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานนี้ อาจพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1. ผู้กระทำความผิด
- 2. การพยายามกระทำความผิด
- 3. การแท้ง
- 4. การทำแท้งที่กฎหมายยกเว้นความผิด

1. ผู้กระทำความผิด

ผู้กระทำความผิดในความผิดฐานนี้ อาจมีได้ 2 ฝ่ายคือ

1.1 หญิง (ที่ตั้งครรภ์) กฎหมายบัญญัติว่า หญิงใดทำตนเองแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนเองแท้งลูก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ป.อาญา ม. 301)

หากจะพิจารณาตามบทบัญญัตินี้ในมาตรานี้ ตัวบทใช้คำว่า “หญิงใด” ซึ่งมีได้ชี้เฉพาะเจาะจงว่า หญิงนั้นต้องตั้งครรภ์หรือไม่ และในกฎหมายของสหรัฐอเมริกาหลายรัฐได้ขยายความลักษณะความผิดฐานทำให้แท้งลูกนี้ โดยบัญญัติว่า “หญิงใดไม่ว่าจะตั้งครรภ์หรือไม่ก็ตาม” ถ้าทำตนเองให้แท้งมีความผิด แต่กรณีมาตรา 301 นี้ อาจารย์บางท่านอธิบายว่าถ้าหญิงไม่ตั้งครรภ์ ก็ไม่อาจมีการแท้งเกิดขึ้นได้ เพราะการทำแท้ง เป็นการกระทำที่มุ่งหมายต่อเด็กในครรภ์ เมื่อไม่มีเด็ก การกระทำนั้นถือว่าขาดองค์ประกอบความผิด

อย่างไรก็ดี ประเด็นหญิงตั้งครรภ์หรือไม่นี้ ดูเหมือนจะยังมีความเห็นไม่ตรงกันทีเดียว เพราะถ้าหญิงมิได้ตั้งครรภ์แล้วคิดว่าตนเองตั้งครรภ์ การทำให้ตนเองแท้งลูก ทั้งๆที่ไม่อาจเกิดแท้งขึ้นได้นั้น อาจถือว่าเป็นการพยายามทำแท้ง ที่ไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างแน่แท้เพราะวัตถุประสงค์มุ่งหมายกระทำต่อก็ได้

1.2 ผู้ที่ลงมือทำแท้งให้หญิง ไม่ว่าหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ กฎหมายบัญญัติให้มีความผิดและรับโทษสูงกว่าหญิงที่ยอมให้ทำแท้งอีกด้วย ตาม ป. อาญา ม.302, 303, ดังนี้

ป.อาญา ม. 302 “ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงได้รับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

ป.อาญา ม. 303 “ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูก โดยหญิงนั้นไม่ยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท”

ความผิดของผู้ทำแท้งนั้นมีได้ 2 กรณี คือ

ก. การทำแท้งโดยหญิงยินยอม กับ

ข. การทำแท้งโดยหญิงไม่ยินยอม

สำหรับกรณีหลังมีโทษสูงกว่ากรณีแรก และกรณีแรกโทษสูงกว่าความผิดของหญิงตั้งครรภ์

2. การพยายามกระทำความผิด

กฎหมายอาญากำหนดยกเว้นโทษสำหรับผู้พยายามกระทำความผิดมาตรา 301 และ 302 วรรคแรก ซึ่งได้แก่การพยายามกระทำความผิดของหญิงที่ทำตนเอง และผู้ทำแท้งให้หญิง โดยหญิงนั้นยินยอม (ป.อาญา ม. 304)

การพยายามกระทำความผิดหมายความว่า ลงมือกระทำแล้วแต่ทำไปไม่ตลอด หรือยังไม่เสร็จสิ้น กับลักษณะที่กระทำการเสร็จสิ้นแล้ว แต่ยังไม่บรรลุผล (ป.อาญา ม. 80) ดังนั้น พยายามทำแท้ง ก็หมายถึง การกระทำที่ยังไม่เสร็จสิ้น หรือการกระทำสิ้นสุดแล้ว แต่การแท้งยังไม่ปรากฏ

เหตุนี้การดำเนินคดีความผิดฐานทำให้แท้งลูกนี้ ต้องมีหลักฐานชัดเจนว่า ได้มีการแท้งเกิดขึ้นแล้ว จึงจะดำเนินคดีได้ หากไม่มีหลักฐานชัดเจนว่ามีการแท้งเกิดขึ้น ผู้กระทำผิดซึ่งถือว่าอยู่ในระยะพยายามกระทำความผิด กฎหมายไม่เอาโทษ ก็ไม่อาจดำเนินคดีได้

3. การทำแท้ง

คำพิพากษาฎีกาที่ 677/2510 พิพากษาโดยที่ประชุมใหญ่ว่า “ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายได้รับอันตรายสาหัสถึงแท้งลูก ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 297 (5) นั้น จะต้องเป็นกรณีที่กระทำให้ลูกในครรภ์ของผู้ถูกทำร้ายคลอดออกมาในลักษณะที่ลูกนั้นไม่มีชีวิต ส่วนการคลอดก่อนกำหนดเวลาในลักษณะที่เด็กยังมีชีวิตอยู่ต่อมาอีก 8 วัน แล้วจึงตาย ไม่เป็นการทำให้รับอันตรายสาหัสถึงแท้งลูก”

จากแนววินิจฉัยของศาลฎีกาข้างต้นนี้ จะเห็นว่า “แท้งลูก” ตามกฎหมายอาญามีได้คำนึงถึงอายุของเด็กในครรภ์แต่อย่างใด แต่พิจารณาเฉพาะการมีชีวิตของเด็กเป็นหลัก คือ พิจารณาเพียงว่าถ้าเด็กคลอดออกมาไม่มีชีวิต จึงถือว่า “แท้งลูก” ซึ่งต่างกับความหมายของคำว่าแท้งในทางการแพทย์ เพราะคำว่า “แท้ง” ในทางการแพทย์ หมายถึง การคลอดของทารกที่มีอายุในครรภ์มารดาอ่อนกว่า 28 สัปดาห์ หรือทารกที่คลอดมีน้ำหนักน้อยกว่า 500 กรัม ไม่ว่าจะการคลอดนั้น ทารกจะมีชีวิตอยู่หรือไม่

อย่างไรก็ดี ในทางการแพทย์ องค์การอนามัยโลกได้ตกลงนิยามของคำว่า “การคลอดมีชีวิต” (Live birth) กับ “ทารกตายคลอด” (Still birth) ไว้ เพื่อให้ทุกประเทศได้ถือเป็นเกณฑ์เดียวกัน

ดังนั้น “แท้งลูก” ตามกฎหมาย จึงตรงกับทางการแพทย์ หมายถึงการคลอดทารกที่มีลักษณะเป็นทารกตายคลอดนั่นเอง

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การพิจารณาว่าทารกในครรภ์เริ่มมีชีวิตเมื่อใด ถ้าถือว่าชีวิตทารกเริ่มขึ้นเมื่อมีการปฏิสนธิ (Fertilization) คือการที่ตัวอสุจิเข้าผสมกับไข่ หากมีการตายของไข่ที่ผสมแล้ว หรือมีการทำลายไข่ที่ผสมแล้ว ก็ย่อมถือว่าเป็นการแท้งหรือการทำแท้งแล้วแต่กรณี ซึ่งในทางปฏิบัติพิสูจน์ได้ยาก เพราะไม่มีอาการอะไรเกิดขึ้นกับหญิงนั้น

ในการผสมพันธุ์ ตามปกติแล้ว เมื่อตัวอสุจิกับไข่ผสมกันแล้วในท่อปีกมดลูก ไข่ที่ผสมแล้วนั้นจะใช้เวลาเดินทางจากท่อปีกมดลูกกลับเข้ามาในโพรงมดลูกประมาณ 3-4 วัน แล้วจะฝังตัวอยู่ที่ผนังด้านในของมดลูก ไข่ที่ฝังตัวที่ผนังมดลูกนี้จะเจริญเป็นทารกต่อไป เมื่อทารกที่ฝังตัวที่ผนังมดลูกตาย ทารกนั้นก็จะถูกร่างกายขับออกมา พร้อมกับมีเลือดออก จึงเป็นอาการของ “การแท้ง” ที่เข้าใจกัน ดังนั้นบางคนจึงถือว่า ชีวิตทารกน่าจะถือว่าเริ่มต้นเมื่อไข่ฝังตัวที่ผนังมดลูก มากกว่าจะถือเอาตั้งแต่การปฏิสนธิเป็นเกณฑ์ เพราะถ้าถือว่าชีวิตเริ่มแต่ตัวอสุจิผสมกับไข่แล้ว การคุมกำเนิดโดยวิธีใส่ห่วง (Intrauterine contraceptive device) ซึ่งมีวัตถุประสงค์จะให้ห่วงหรือขดพลาสติกที่ใส่เข้าไป ไพรบควนหรือขัดขวางการฝังตัวในผนังมดลูกของไข่ที่ผสมแล้ว (กับตัวอสุจิ) เช่นนี้ย่อมเป็นการทำแท้งนั่นเอง หญิงที่คุมกำเนิดโดยวิธีนี้ก็ดี หมอที่ใส่ห่วงคุมกำเนิดให้หญิงก็ดี ย่อมจะมีความผิดตาม ป.อาญา มาตรา 301 และ 302 วรรคแรก ตามลำดับ ซึ่งในทางปฏิบัติย่อมพิสูจน์ได้ยากหรือหาหลักฐานไม่ได้เลย ว่า ไข่ที่ผสมแล้วจะถูกทำลายไปในกรณีดังกล่าว

4. การทำแท้งที่กฎหมายยกเว้นความผิด

ป.อาญา ม. 305 บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำผิดดังกล่าวในมาตรา 301 และมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์และ

(1) จำเป็นต้องกระทำ เนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ

(2) หญิงมีครรภ์ เนื่องจากการกระทำผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 หรือ มาตรา 284

ผู้กระทำไม่มีความผิด

ข้อพิจารณา ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 นี้ กฎหมายเปิดช่องให้แพทย์ทำแท้งได้ 2 กรณี ซึ่งในกรณีแรกถ้าตีความอย่างกว้างขวาง ก็น่าที่แพทย์จะทำแท้งได้อย่างกว้างขวางแต่ก็จำกัดอยู่เฉพาะเพื่อสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์เท่านั้น ซึ่งนับว่ายังไม่เหมาะสม เพราะเหตุผลในปัจจุบันที่ยอมรับกันโดยทั่วไปที่เป็นเหตุที่จะทำแท้งได้นั้น ได้แก่

1. เหตุผลในทางแพทย์ (Medical Indications) ซึ่งหมายถึงความจำเป็นที่ต้องทำแท้งเพื่อสุขภาพของแม่และเมื่อมีความพิการหรือโรคที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กที่จะเกิดมาด้วย

2. เหตุผลในทางศีลธรรม (Ethical Indications) หมายถึงการทำแท้งในกรณีที่ต้องการตั้งครรภ์เกิดจากพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรมจรรยา เช่น ลูกตั้งครรภ์กับบิดา น้องตั้งครรภ์กับที่เป็นต้น ซึ่งตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาของเราไม่เปิดช่องให้ทำแท้งได้ในกรณีเช่นนี้ ทั้งๆ ที่บทบัญญัติในประมวลแพ่งและพาณิชย์ห้ามการจดทะเบียนสมรสไว้โดยเด็ดขาด

3. เหตุผลในทางเศรษฐกิจสังคม (Socio-economic Indication) คือการทำแท้งเพื่อประคับประคองฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของหญิงตั้งครรภ์ซึ่งในหลายประเทศยอมรับให้ทำแท้งได้เพราะเหตุนี้

ดังนั้น จึงได้มีความพยายามที่จะแก้ไข ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 นี้ และสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ เสนอร่าง พ.ร.บ. แก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 นี้ และสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ มีมติผ่านร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวไปแล้ว แต่ต่อมาวุฒิสภาได้ลงมติออกเสียงยับยั้งร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ด้วยคะแนนเสียง 147 ต่อ 1 เมื่อวันที่ 18 ธ.ค. 2524 ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้จึงถูกส่งกลับไปยังสภาผู้แทนราษฎรและตกไปในที่สุด

สำหรับกรณีที่แพทย์ทำแท้งได้ เมื่อหญิงนั้นตั้งครรภ์เป็นผลจากการกระทำผิดอาญามาตรา 276, 277, 282, 283 หรือ 284 นั้น จากการวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศแล้ว พบว่าลักษณะความผิดตาม ป.อาญา ม. 317 วรรค 3, 318 วรรค 3 และ 319 นั้น หากผู้เสียหายเป็นหญิงอายุไม่เกิน 18 ปี ผลจากการกระทำผิดตามมาตราทั้ง 3 นี้ อาจทำให้ผู้เสียหายตั้งครรภ์ได้ เช่นเดียวกับผลของการกระทำผิดตามมาตรา 282, 283 และ 284 ดังนั้นการตั้งครรภ์จากการกระทำผิดอาญาในมาตรา 317, วรรค 3, 318 วรรค 3 หรือ 319 กฎหมายน่าจะเปิดโอกาสให้แพทย์ทำแท้งให้ผู้เสียหายได้โดยไม่มี ความผิดได้เช่นเดียวกัน

ตอน 2 การทำให้แท้งโดยวิธีทางแพทย์

การทำแท้งโดยวิธีการของแพทย์นั้น มีหลายวิธี การที่จะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งนั้น ขึ้นอยู่กับความปลอดภัยของผู้ป่วย ซึ่งประการแรกแพทย์จะพิจารณาถึงระยะเวลาการตั้งครรภ์ กับโรคประจำตัวของหญิงตั้งครรภ์นั่นเองด้วย อย่างไรก็ตาม วิธีที่แพทย์ทำแท้งตามหลักวิชามี 3 วิธี คือ

1. การใช้เครื่องมือใส่ทางช่องคลอด
2. การใช้สารกระตุ้นให้มดลูกบีบตัว
3. การผ่าตัดทางศัลยกรรม

1. การใช้เครื่องมือใส่ทางช่องคลอด

การทำแท้งโดยวิธีนี้ แพทย์จะทำในกรณีที่ระยะเวลาการตั้งครรภ์ไม่เกิน 3 เดือน ทารกในครรภ์ยังมีขนาดเล็กเอาออกได้ง่าย วิธีการทำมี 3 วิธีคือ

1.1 การขูดมดลูก (Curettage) วิธีนี้ก่อนทำต้องขยายปากมดลูกก่อนจนปากมดลูกเปิดกว้างพอที่จะใส่เครื่องมือเข้าไปได้ เครื่องมือที่ใส่เข้าไปเป็นแท่งโลหะปลายโค้งและแบนตรงปลายลักษณะเป็นวงแหวนเพื่อใช้ขูดผนังมดลูก ซึ่งทารกและเศษเนื้อเยื่อของผนังมดลูก และส่วนของรกจะถูกขูดออกมาจนหมด การแท้งก็จะสมบูรณ์ การขูดมดลูกนี้ บางกรณีอาจต้องดมยาสลบให้หญิงตั้งครรภ์ด้วย

1.2 การใช้เครื่องดูดสุญญากาศ (Suction curettage) ในปัจจุบันใช้วิธีนี้แทนการขูดมดลูก และใช้กันอย่างกว้างขวาง วิธีการทำต้องขยายปากมดลูกเช่นเดียวกัน แต่เครื่องมือที่สอดเข้าไปในมดลูก มีลักษณะเป็นท่อซึ่งอาจเป็นโลหะหรือพลาสติก เมื่อสอดท่อเข้าไปในมดลูกแล้ว ปลายอีกข้างหนึ่งของท่อจะต่อกับเครื่องดูดสุญญากาศ เมื่อเปิดเครื่องแรงดูดจะดึงเอาส่วนต่าง ๆ ของทารกในโพรงมดลูกออกมา ซึ่งเครื่องดูดนี้จะทำงานโดยมอเตอร์ไฟฟ้า และสิ่งที่ถูกดูดออกมาจะถูกแยกไปเก็บไว้ในส่วนที่เก็บเศษเนื้อ เลือดและเศษของทารก และส่วนนี้สามารถถอดล้างทำความสะอาดได้ การดูดโดยใช้เครื่องดูดนี้ ใช้ได้สะดวกและรวดเร็วมาก ใช้เวลาในการทำแท้งรายหนึ่งไม่เกิน 5 นาทีเท่านั้น

1.3 การคีบเอาส่วนของทารกออกจากโพรงมดลูก ในบางกรณีการทำแท้งที่ทำในหญิงตั้งครรภ์ที่ครรภ์แก่เกิน 3 เดือน เล็กน้อย หรือระหว่าง 13-15 สัปดาห์ การทำแท้งโดยการขูดมดลูก หรือใช้เครื่องดูด อาจทำได้ไม่หมด เพราะเศษเนื้อเศษทารกมีมากเกินไปที่จะขูดหรือดูดออกมา เช่นนี้เมื่อขยายปากมดลูกแล้วก็ต้องใช้ปากคีบ (Forcep) เข้าไปแยงเนื้อเยื่อและส่วนของทารกให้หลุดจากผนังมดลูก แล้วคีบเศษเนื้อนั้นออกมาทางช่องคลอดและอาจใช้การขูดมดลูกและเครื่องดูดร่วมด้วยพร้อมกันไป เพื่อให้การแท้งนั้นไม่มีเศษเนื้อค้างอยู่ในโพรงมดลูก

2. การใช้สารกระตุ้นให้มดลูกบีบตัว

ในกรณีที่การตั้งครรภ์เกิน 3 เดือน ไปแล้ว วิธีการทำแท้งที่ใช้กันทั่วไปก็คือ การใช้สารกระตุ้นให้มดลูกบีบตัว ขับทารกออกมา

2.1 วิธีการใช้สารกระตุ้นมดลูกวิธีหนึ่งที่ใช้กันมากคือ ใช้น้ำเกลือเข้มข้น (Hypertonic saline) ฉีดเข้าไปในมดลูกโดยตรง โดยใช้เข็มฉีดยาเจาะที่ผนังหน้าท้องแทงเข้าไปให้ถึงโพรงมดลูก

แล้วดูน้ำที่หล่อทารกออกมาจำนวนหนึ่ง แล้วฉีดน้ำเกลือเข้มข้นเข้าไปแทน หลังกฉีด น้ำเกลือเข้าไปประมาณชั่วโมงครึ่งทารกจะตาย แล้วมดลูกจะบีบตัวขับทารกออกมาภายใน 24 ชั่วโมง และใช้เวลาประมาณ 36 ชั่วโมงการแท้งจะเรียบร้อย

2.2 การใช้ยากระตุ้นให้หดตัวเพื่อขับทารกออกมานั้น ได้มีความพยายามค้นหา ยาที่มีประสิทธิภาพในการทำให้แท้งทำนองนี้มาเป็นเวลานานแล้ว แต่ไม่พบยาที่ให้ผลแน่นอน และปลอดภัย ปัจจุบันพบสารที่เรียกว่า พรอสตาแกลนดิน (Prostaglandin) ที่เป็นสารที่กระตุ้น ให้มดลูกบีบตัวได้ดี โดยใช้ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ แต่พบว่ามีอาการแทรกซ้อนหลายอย่างต่อมา มีผู้ใช้ฉีดเข้าโพรงมดลูกโดยฉีดผ่านผนังหน้าท้องเข้าไปในถุงหุ้มเด็ก ก็ปรากฏว่าทำให้แท้งได้ และต่อมาก็มีผู้ใช้ยานี้ฉีดเข้าในช่องคลอด ก็สามารถทำให้แท้งได้ ปัจจุบันมียาหลายขนาน ซึ่งมีใช้ทั้งชนิดรับประทานและใช้เหน็บในช่องคลอดที่ทำให้เกิดการแท้งได้ แม้ทารกในครรภ์จะมีอายุไม่เกิน 3 เดือนการทำแท้งโดยใช้ยานี้ปัจจุบันถือได้ว่ามีประสิทธิภาพและค่อนข้างปลอดภัย ซึ่งอาจมีการใช้อย่างแพร่หลายถ้ามาตรการ การควบคุมการจำหน่ายยาดังกล่าว ไม่รัดกุมพอ

3. การผ่าตัดทางศัลยกรรม

การทำแท้งโดยการผ่าตัดนี้มี 2 วิธีคือ

3.1 ผ่าท้องแล้วผ่ามดลูกเอาทารกออกมา

3.2 ผ่าท้องแล้วตัดมดลูกออกมามีด้วย

ทั้งสองวิธีนี้ มักจะเป็นการทำแท้งที่ร่วมไปกับการผ่าตัดรักษาโรคพร้อมๆ กันไปด้วย

ตอน 3 การทำให้แท้งโดยมิใช่วิธีทางการแพทย์

การทำให้แท้งลูกนี้ ได้มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน ซึ่งในสมัยก่อนการแพทย์แผนปัจจุบันก็ได้มีการทำแท้งกันแล้ว วิธีการทำแท้งที่มิใช่วิธีทางการแพทย์นั้นปัจจุบันยังใช้กันอยู่ในหมู่ผู้ทำแท้ง ที่มีไข้แพทย์ วิธีการที่ใช้อาจแบ่งได้ 3 วิธีคือ

1. การใช้กำลัง (Violence)
2. การใช้เครื่องมือ (Instruments)
3. การใช้ยา (Drug)

1. การใช้กำลัง

วิธีการนี้อาจแบ่งเป็น 2 วิธีคือ

1.1 การใช้กำลังหรือความรุนแรงต่างๆ ไป ซึ่งเป็นที่รู้จักกันไป เช่น คนตั้งครรภ์ ถ้าใช้กำลังมากๆ จนเหนื่อย เช่นทำงานหนัก ออกกำลังกายหนัก วิ่ง กระโดด เหล่านี้อาจทำให้เกิดการแท้งขึ้นได้ ดังนั้นหญิงที่ตนเองให้แท้งลูกโดยใช้วิธีการเหล่านี้ การทำในลักษณะนี้จะพิสูจน์เจตนาอันแท้จริงได้ยาก

1.2 การใช้กำลังเฉพาะที่ เช่นการบีบเค้นบริเวณท้อง ซึ่งการที่ภาษาชาวบ้านใช้คำว่า “รีดลูก” นั้น แสดงถึงลักษณะการกระทำได้อย่างหนึ่ง

2. การใช้เครื่องมือ

เป็นการนำเอาของบางอย่างสอดเข้าไปในช่องคลอดเข้าไปในมดลูก เพื่อทำลายเด็กทารกเครื่องมือที่ใช้อาจจะใช้ของที่หาง่าย เช่น สายยาง แท่งโลหะขนาดเล็ก เช่น ลวด หรือ อาจใช้ฝักของเหลวเข้าไปในโพรงมดลูกโดยตรงทางช่องคลอด สิ่งของที่ใส่เข้าไปในโพรงมดลูกนี้ จะทำให้ทารกตายและมดลูกจะบีบตัวขับทารกและสิ่งที่ติดกับทารกออกมา

3. การใช้ยา

ได้มีความพยายามที่จะหายาพื้นบ้านกินเพื่อให้แท้งลูกมาแต่โบราณ และก็มีการใช้ยาเพื่อให้แท้งกันอยู่เสมอ แต่ยาบางอย่างแม้มีผลทำให้แท้งได้ แต่ตัวยานั้นมีพิษต่อหญิงที่มีครรภ์ด้วย ปัจจุบันพบว่ายาที่ผลิดอกมาขายในท้องตลาดบางขนานมีประสิทธิภาพที่ทำให้แท้งลูกได้โดยปลอดภัยพอสมควรแต่ปัจจุบันนี้กฎหมายได้ควบคุมการใช้ยาประเภทนี้อย่างเข้มงวด

ตอน 4 พยานหลักฐานทางการแพทย์

ในคดีความผิดฐานทำให้แท้งนี้ การจะวินิจฉัยความผิดต้องมีพยานหลักฐานทางการแพทย์ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

1. พยานหลักฐานที่แสดงการตั้งครรภ์
2. พยานหลักฐานที่แสดงว่ามีการทำแท้ง
3. พยานหลักฐานที่เป็นโรคแทรกจากการทำแท้ง

1. พยานหลักฐานที่แสดงการตั้งครรภ์

เนื่องจากกฎหมายชกเว้นโทษฐานพยายามทำแท้ง ดังนั้นการดำเนินคดีความผิดฐานทำแท้ง ต้องมีหลักฐานแน่ชัดว่าหญิงตั้งครรภ์ซึ่งในระยะแรกๆ คนทั่วไปอาจไม่ทราบหรือแม้แต่หญิงตั้งครรภ์เองก็ไม่ทราบ ดังนั้นหากมีการทำให้แท้งในระยะแรกๆ ของการตั้งครรภ์จึงหาพยานหลักฐานได้ยาก อย่างไรก็ตามก็ตีหลักฐานที่แสดงการตั้งครรภ์อาจรู้ได้จาก

1.1 ประวัติการขาดประจำเดือน

1.2 มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของหญิงนั้นหลายอย่าง เช่น เต้านมขยายตัวโตขึ้น ภายในต่อมน้ำนมมีน้ำนม ซึ่งจะพบได้ในครรภ์ระยะหลังๆ มดลูกโตขึ้นจนทำให้เห็นท้องโตได้ชัดเจน เป็นต้น

2. พยานหลักฐานที่แสดงว่ามีการทำแท้ง

เนื่องจาก “การทำแท้ง” ทางกฎหมาย หมายถึง การคลอดทารกออกมาโดยไม่มีชีวิต ดังนั้นพยานหลักฐานจากการแท้งจึงต้องประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

2.1 มีหลักฐานว่ามีการคลอด เช่นพบส่วนของเด็กหรือตัวเด็กทารก หรือเศษรกหรือถุงหุ้มเด็กออกมาจากหญิงนั้น

2.2 มีหลักฐานว่าทารกที่ออกมานั้นไม่มีชีวิต หรือมีเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งของทารกออกมา

พยานหลักฐานเหล่านี้ จะพบได้หรือพิสูจน์ได้จากเศษเนื้อเลือด หรือน้ำเหลืองที่พบในที่เกิดเหตุ หรือพบตัวเด็กทารกในที่เกิดเหตุ

2.3 เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำแท้งที่พบในที่เกิดเหตุ

3. พยานหลักฐานที่เป็นโรคแทรกจากการทำแท้ง

ภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้งมีหลายประการที่เป็นอันตรายแก่หญิงที่ตั้งครรภ์ อันตรายหรือโรคที่เกิดขึ้นเหล่านี้ อาจใช้เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งว่าเกิดจากการทำแท้งได้ อันตรายที่พบได้แก่

3.1 ซ็อกจากระบบประสาท เกิดจากการใส่เครื่องมือเข้าไปในโพรงมดลูก ทำให้กระทบกระเทือนต่ออวัยวะภายใน บางคราวอาจทำให้หัวใจหยุดเต้นได้กะทันหันได้ การตายในลักษณะนี้พบได้น้อยแต่อาจเกิดขึ้นได้

3.2 การตกเลือด การใส่เครื่องมือหรือของแหลมเข้าไปในโพรงมดลูก บางครั้งอาจทำให้มดลูกทะลุ หรือมีการลอกตัวของรกเกิดแผลทำให้เลือดออกทางช่องคลอด หรือเลือดออกภายในช่องท้องจำนวนมากพอที่จะทำให้ตายได้

3.3 อากาศหรือไขมันอุดตันหลอดเลือด การฉีดของเหลวเข้าในโพรงมดลูก ซึ่งได้แก่น้ำสบู่อาจทำให้เกิดฟองจำนวนมาก ฟองเหล่านั้นอาจถูกดูดเข้าไปในหลอดเลือดดำเข้ากระแสโลหิต ไปอุดตันอวัยวะสำคัญทำให้ถึงแก่กรรมได้ บางรายอาจใช้น้ำมันฉีดเข้าไป ไขมันก็อาจพลัดเข้าไปในกระแสโลหิตไปอุดตันอวัยวะสำคัญอาจทำให้ตายได้โดยรวดเร็ว

3.4 การติดเชื้อ จากการใช้เครื่องมือที่ไม่สะอาดอาจมีการติดเชื้อในโพรงมดลูก เกิดการเน่าของมดลูกและเชื้อบางชนิดลุกลามไปโดยรวดเร็ว ทำให้ถึงแก่กรรมได้

เอกสาร

1. จิตติ ดิงศภัทย์. ความผิดฐานทำให้แท้งลูก. *คุณภาพ* 2511; 15:10-28.
2. วิชญ์ อึ้งประพันธ์. ตรรกวิทยาในประมวลกฎหมายอาญา. *วารสารนิติศาสตร์* 2531; 18: (ฉบับที่ 2) 76-83.
3. วิชญ์ อึ้งประพันธ์. วัตถุประสงค์กำเนิดในโครงการมดลูก-ปัญหาทางนิติเวชวิทยา. *จ.พ.ส.ท.* 2509; 49:465-8.
4. วิชญ์ อึ้งประพันธ์. นิติเวชศาสตร์กับโรครวมพันธุ์. *บทบัณชิตย์* 2531; 27: 601-13.
5. วิชญ์ อึ้งประพันธ์. พรากผู้เยาว์เพื่อการอนาจาร กับการตั้งครรภ์และการทำแท้ง. *บทบัณชิตย์* 2530; 43: (ตอน 2) 94-105.
6. วิชญ์ อึ้งประพันธ์. กฎหมายทำแท้ง: ข้อโต้แย้งที่ยังไม่ยุติ. *คลินิก* 2531; 4 : 858-61.
7. สุพร เกิดสว่าง. Contraception พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์อักษรสมัย 2516: 67.
8. สุพร เกิดสว่าง (บก.) ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำแท้งในประเทศไทย. *ธีระการพิมพ์* 2523.
9. สหัฐ สิงหวิริยะ. แพทย์กับความผิดฐานทำให้แท้งลูก. *คุณภาพ* 2503; 7 (ตอน 5): 585-7.
10. คณิต ณ นคร. เหตุทำให้แท้งได้ตามกฎหมายเยอรมัน. *วารสารนิติวิทยาศาสตร์*, 2520; 11: 71-7
11. Ponsold, A. *Lehrbuch der Gerichtlichen Medizin* 3rd Ed. Stuttgart : Georg Thieme 1967:510.
12. Tietzi, C. *Induce abortion* : 1979. 3rd New york : The Population Council 1979.

